

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

Кафедра зарубіжної літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

« 1 » вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК ФОРМА КОМУНІКАЦІЇ

Рівень вищої освіти : Третій (освітньо-науковий)

Галузь знань : В Гуманітарні науки

Спеціальність : В11 Філологія

Освітня кваліфікація : Доктор філософії з філології

ОНУ

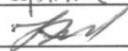
2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Художня література як форма комунікації». – Одеса : ОНУ, 2025. – 14 с.

Розробник: Леся ВОЙТЕНКО, доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри зарубіжної літератури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри зарубіжної літератури

Протокол № 1 від 28 серпня 2025р.

Завідувач кафедри Леся ВОЙТЕНКО

Погоджено з гарантом ОНП Філологія

 Валерія НЕКЛЕСОВА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від “ 28 ” серпня 2025р.

Голова НМК Олена ГРИГОРОВИЧ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри граматики англійської мови

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20____р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри граматики англійської мови

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20____р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>вечірня форма навчання</i>
Кількість: кредитів – 3 Загальна кількість годин – 90 Змістових модулів – 2	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 035 Філологія Рівень вищої освіти: Третій (освітньо-науковий)	<i>Вибіркова</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	1-й
		<i>Лекції</i>	
		12 год.	12 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12год.	12год.
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		66 год.	66 год.
		Форма підсумкового контролю: Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити аспірантів із провідними теоріями і школами вітчизняної та зарубіжної комунікативістики ХХ – початку ХХІ ст., сформувати необхідні теоретичні знання і практичні навички для здійснення самостійного філологічного дослідження.

Завдання: викладення концепцій комунікації, аналіз комунікативних моделей, дослідження наукових здобутків представників різних літературознавчих напрямів і шкіл (формалістів, структуралістів, постструктуралістів); виявлення та характеристика підходів до визначення особливостей комунікації загалом і художньої зокрема; визначення особливостей художньої комунікації; поглиблення, узагальнення і систематизація теоретичних знань аспірантів із теорії та практики комунікації та літератури.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) інтегральної компетентності:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

б) загальних (ЗК):

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

в) фахових (ФК):

ФК-1. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК-2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

ФК-3. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з

вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен **знати:**

- основні напрями, моделі комунікації, підходи до виокремлення особливостей художньої комунікації;
- методологічне підґрунтя сучасної теорії та практики комунікації; основні методи комунікативно-художнього аналізу, що застосовуються як у літературі, так і теорії комунікації;
- схеми літературно-художньої комунікації;

вміти: застосувати комплексний підхід до наукового філологічного дослідження; визначати оптимальні методи аналізу мови та літератури; використовувати отримані фундаментальні знання і практичні навички на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи, включаючи пошук необхідної інформації, планування експерименту, безпосереднє виконання роботи та обговорення отриманих результатів, формулювання теоретичних висновків; використовувати теоретичні знання у власних наукових дослідженнях. виявляти специфічні властивості ХК; визначати пріоритетні комунікативні тактики ХК залежно від жанру твору.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Література як різновид художньої комунікації

Тема 1. Особливості художньої комунікації. Література як об'єкт художньої комунікації. Аспекти художнього твору. Програма функціонування системи «література». Компаративістика як метод дослідження художньої комунікації.

Тема 2. Літературознавчі методи дослідження художньої комунікації. Системний підхід до художньої комунікації. Формальний і структурний методи дослідження художньої комунікації. Культурно-історичний та

герменевтичний методи аналізу художньої комунікації. Особливості соціологічного та рецептивного методів художньої комунікації

Змістовий модуль 2. Жанрова специфіка художньої комунікації

Тема 3. Особливості художньої комунікації в драмі. Проблема рецепції, сценічного втілення тексту. Адресат та специфіка його означення у драматичному тексті.

Тема 4. Художня комунікація в ліриці. Суб'єктивізм та способи його передачі у ліричному тексті. Кореляція стосунків адресанта та адресата у ліричному тексті.

Тема 5. Специфіка комунікації в епосі. Комунікативні стратегії в епічному творі, проблема автора і адресанта.

Тема 6. Тексти-трансформи як комунікативна основа постмодерністських творів. "Смерть автора" як форма виявлення адресанта, поняття первинного і трансформованого тексту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Вечірня форма					
	У с ь о г о	у тому числі					Ус ь о г о	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	ср		л	п/с	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Література як різновид художньої комунікації												
Тема 1. Особливості художньої комунікації. Література як об'єкт художньої комунікації.	15	2	2			11	15	2	2			11
Тема 2. Літературознавчі методи дослідження художньої комунікації.	15	2	2			11	15	2	2			11
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4			22	30	4	4			22
Змістовий модуль 2. Жанрова специфіка художньої комунікації												
Тема 3 Особливості художньої комунікації в драмі.	15	2	2			11	15	2	2			11
Тема 4 Художня комунікація в ліриці.	15	2	2			11	15	2	2			11

Тема 5 Специфіка комунікації в епосі. Комунікативні стратегії в епічному творі, проблема автора і адресанта.	15	2	2			11	15	2	2			11
Тема 6 Тексти-трансформи як комунікативна основа постмодерністських творів.	15	2	2			11	15	2	2			11
Разом за змістовим модулем 2	60	8	8			44	60	8	8			44
Усього годин	90	12	10			66	90	12	10			66

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Вечірня форма
1.	Тема 1. Особливості художньої комунікації. Література як об'єкт художньої комунікації. Аспекти художнього твору. Програма функціонування системи «література». Компаративістика як метод дослідження художньої комунікації. Текст і художній твір: спільне і відмінне. Обговорення, дискусія.	2	2
2.	Тема 2. Системний підхід до художньої комунікації. Формальний і структурний методи дослідження художньої комунікації. Культурно-історичний та герменевтичний методи аналізу художньої комунікації. Особливості соціологічного та рецептивного методів художньої комунікації	2	2
3.	Тема 3. Особливості художньої комунікації в драмі. Проблема рецепції, сценічного втілення тексту. Адресат та специфіка його означення у драматичному тексті. Епізод драми як комунікативна стратегія(на матеріалі п'єси Б. Шоу «Дім, де розбиваються серця»). Обговорення, дискусія.	2	2
4.	Тема 4. Художня комунікація в ліриці. Суб'єктивізм та способи його передачі у ліричному тексті. Кореляція стосунків адресант та адресат у ліричному тексті. Драматизація як комунікативна стратегія Дж.Мільтона в поемі « Втрачений рай». Обговорення, дискусія.	2	2
5.	Тема 5. Специфіка комунікації в епосі. Комунікативні стратегії в епічному творі, проблема автора і адресанта. Фрактальність та жанрова еклектичність твору Дж. Барнса "Історія світу в 9 1/2 главах". Обговорення, дискусія.	2	2
6.	Тема 6. Тексти-трансформи як комунікативна основа постмодерністських творів. "Смерть автора" як форма виявлення адресанта, поняття первинного і трансформованого тексту.	2	2

	Тексти-трансформи як основа комунікативної парадигми твору(на матеріалі інтерпретації «Гамлет» Шекспіра)		
	Разом	12	12

6.Теми практичних занять.

Практичні заняття навчальним планом не передбачені.

7. Теми лабораторних занять.

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/види роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Вечірня форма
1.	Тема 1. Особливості художньої комунікації. Література як об'єкт художньої комунікації. Аспекти художнього твору. Програма функціонування системи «література». Компаративістика як метод дослідження художньої комунікації. -Самостійно опрацювати такі питання і підготуйте реферат чи тези доповіді на одну з тем: 1.«Дегуманізація» мистецтва ХХ століття: концепції Х. Ортеги-і-Гасета та У. Еко. 2.Осмилення функцій художньої літератури у творах класиків. 3.Історичні етапи осмилення функцій літератури суспільством. 4.Сучасна література в системі масової комунікації. -Підготувати стендову доповідь за однією з тем: "Жанри літератури як дзеркало суспільного розвитку. Жанрова література сьогодні", "Зниження авторитету літератури в суспільстві: шляхи подолання проблеми"	11	11
2.	Тема 2. Літературознавчі методи дослідження художньої комунікації. Системний підхід до художньої комунікації. Формальний і структурний методи дослідження художньої комунікації. Культурно-історичний та герменевтичний методи аналізу художньої комунікації. Особливості соціологічного та рецептивного методів художньої комунікації. (Підготувати презентацію до лекції на одну із запропонованих тем: "Поняття «дискурс» у теорії масової комунікації", "Поняття літературного канону, його значення в літературному процесі", "Літературний канон в епоху Інтернету" Проаналізувати текст п'єси Б.Шоу "Дім, де розбиваються серця", виділивши в ньому епічні елементи. Скласти цитатну характеристику твору	11	11
3.	Тема 3. Особливості художньої комунікації в драмі. Проблема рецепції, сценічного втілення тексту. Адресат та специфіка його	11	11

	означення у драматичному тексті. Скласти анкету для визначення характеристик глядацької аудиторії Одеського академічного українського музично-драматичного театру імені В. Василька.		
4.	Тема 4. Художня комунікація в ліриці. Суб'єктивізм та способи його передачі у ліричному тексті. Кореляція стосунків адресант та адресат у ліричному тексті. (Скласти тези робіт Т. Еліот про призначення поезії та літературної критики).	11	11
5.	Тема 5. Специфіка комунікації в епосі. Комунікативні стратегії в епічному творі, проблема автора і адресанта. (Скласти сценарій одного із заходів (наприклад, зустріч з автором, майстер-клас автора, автограф-сесія, презентація книги тощо).	11	11
6.	Тема 6. Тексти-трансформи як комунікативна основа постмодерністських творів. "Смерть автора" як форма виявлення адресанта, поняття первинного і трансформованого тексту. (Обрати одного з відомих нині авторів і схарактеризуйте його твір, обраний самостійно, на предмет вияву інтертекстуальності. Для виконання роботи використовуйте його твори, зміст передмов до цих творів, інтерв'ю з автором у пресі, публікації про нього. У висновках сформулюйте вашу думку щодо особливостей позиціонування, а також ролі цього автора в суспільстві й літературному процесі; реферат або доповідь.	11	11
	Разом	66	66

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Неформальна освіта		
	Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або компетентності, результати навчання, що формуються)
1.	edX – Міжнародна освітня платформа, заснована Гарвардським університетом і МІТ. Курси пропонують університети та освітні центри з усього світу. Modern Masterpieces of World Literature – курс досліджує творчість та твори видатних письменників	Дотично до формування програмних результатів навчання: ПРН01.

у контексті сучасних глобальних історичних та культурних ландшафтів https://www.edx.org/ Після завершення курсів надається сертифікат.	ПРН06. ПРН08. ПРН12. Дотично до тем 5, 6.
---	---

Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

9. Методи навчання

Словесні: лекція, пояснення, бесіда.

Наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів самостійної роботи.

Практичні: постановка й обговорення проблемних питань, робота з основною і додатковою літературою, робота в мережі Інтернет, дискусія.

10. Форми контролю та методи оцінювання

Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання рефератів та презентацій, тестування.

Підсумковий контроль – залік.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
90–100	A		Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повно та системно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Виявляє цінні творчі ідеї.
85–89	B		Здобувач достатньо правильно, повно й системно викладає

		зараховано	матеріал щодо проблеми, яка розглядається на занятті, виявляючи при цьому творчий підхід.
75–84	C		Здобувач припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D		Здобувач припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
60–69	E		Здобувач припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	Здобувач продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Визначення комунікації, основні моделі комунікації.
2. Особливості художньої комунікації.
3. Методи і прийоми аналізу художньої комунікації у формалістів.
4. Суть полеміки М. Бахтіна з формалістами.
5. Співвідношення «мотиву» і «сюжету» в «Історичній поетиці» О. Веселовського.
6. «Європоцентризм» як прийом художньої комунікації в компаративістиці.
7. Діалог як ключова категорія художньої комунікації.
8. Прямі і зворотні зв'язки в системі «література».
9. Художній дискурс як модус існування системи «література».
10. Межа як маркер місця контакту тексту і контексту.
11. Ліризація драми як вияв комунікативності.
12. Драматизація лірики як комунікативна стратегія автора.

13. Ліризація та драматизація епічних жанрів як особливість текстотворення.
14. Література як система словесної художньої комунікації.
15. Тексти-трансформи як комунікативна парадигма художньої комунікації.
16. Як співвідносяться адресант та адресат у ліричному тексті?
17. Який характер стосунків адресанта та адресата в драматичному тексті?
18. Які наративні тактики використовує адресант в епічному тексті?
19. Які способи авторської присутності переважають у текстах малої жанрової форми?
20. Що таке епізація драми?
21. Які специфічні риси художньої комунікації?
22. В чому відмінність між публіцистичною та художньою комунікацією?
23. Як трансформується мотив у текстах-трансформах?
24. В чому особливість системного методу аналізу художньої літератури?
25. Порівняйте специфіку системного та структурного методу аналізу художнього тексту.
26. Які наративні стратегії комунікації використовуються у постмодерністських текстах?
27. Яка роль заголовку у художньому тексті?
28. Яка роль сценариста у драматургічному тексті?
29. Що таке основний і другорядний текст у драматургічному тексті?
30. Відмінності усного і писемного варіанту драматургічного тексту.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю здобувач може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це є середнє арифметичне суми балів за поточний контроль. Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за кожну тему 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю студент набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Поточний контроль						Загальна оцінка
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	
100	100	100	100	100	100	

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Войтенко Л.І. Робоча програма навчальної дисципліни «Художня література як форма комунікації». Одеса: ОНУ, 2022. 12 с.
2. Войтенко Л. І. Силабус навчальної дисципліни «Художня література як форма комунікації». Одеса: ОНУ, 2022. 5 с.
3. Войтенко Л. І. Художня література як форма комунікації: Навчально-методичний посібник з курсу «Художня література як форма комунікації» / Л.І. Войтенко. Одеса, 2020. 38с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Афоніна О.С. Коди культури і «подвійне кодування» в мистецтві: *Монографія*. Київ: НАКККиМ, 2017. 314с.
2. Барт Р. S/Z [Ел. ресурс]. Режим доступу: <http://narrativ.boom.ru/library.htm>
3. Берегова О. М. Культура та комунікація: дискурси культуротворення в Україні XIX ст.- Київ, КАМУ, 2013
4. Гайдаш А.В. Дискурс старіння у драматургії США: проблемне поле, семантика, поетика: *Монографія*. Дніпро: Академія ПП, 2019. 416с..
5. Гадамер Г.-Г. Істина і метод / Г.-Г. Гадамер. – К.: Юніверс, 2020. – Т. 1. – 464с.
6. Головей В. Ю. Сучасні арт-практики і візуальна комунікація:.- Луцьк, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2018.
7. Лупак Н. М. Художня комунікація в площині мистецької освіти: теорія, практика, інновації. Мистецтво та освіта 1(91) С. 6- 13
8. П'ятницько-Позднякова І. С. Художньо-педагогічна комунікація: технологічний дискурс: -Миколаїв, Іліон, 2013
9. Синявська Л. І. Художня комунікація як різновид комунікації// Записки з романо-германської філології, 2019, С.28-32.

Додаткова

1. Gindin S. I. What is Text as a Basic Notion of Text Linguistics // Janos S. Petofi (ed.), Text vs Sentence. Hamburg: Helmut Buske Verlag, 2011. P. 107 - 111.
2. Kriteva J. La révolution du langage poétique: L'Avant-garde à la fin du dix-neuvième siècle: Lautréamont et Mallarmé. Paris, Seuil: coll. Tel Quel, 2014. 633 p.
3. Szturc W. Teoria dramatu romantycznego w Europie XIX wieku. Krakow: Nomini, 2019. 276 s.

15. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В.Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т.Шевченка: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
3. Бібліотека ОНУ ім.І. І. Мечникова: <http://lib.onu.edu.ua/>
4. Електронна бібліотека дисертацій <https://www.dissercat.com>
5. Електронна бібліотека "УКРАЇНІКА" <http://irbis-nbuv.gov.ua>
6. Національна бібліотека: <http://www.ognb.odessa.ua/>